

CUPRINS

TEMA NR. 1. DREPTUL CONSTITUȚIONAL CA RAMURĂ A DREPTULUI PUBLIC _____	1
FIȘA NR. 1. Dreptul constituțional ca ramură a dreptului public _____	2
TEMA NR. 2. RAPORTUL JURIDIC DE DREPT CONSTITUȚIONAL _____	5
FIȘA NR. 2. Raportul juridic de drept constituțional _____	6
TEMA NR. 3. IZVOARELE DREPTULUI CONSTITUȚIONAL _____	8
FIȘA NR. 3. Izvoarele dreptului constituțional _____	10
TEMA NR. 4. TEORIA CONSTITUȚIEI. CONSTITUȚIE ȘI CONSTITUȚIONALISM. SUPREMAȚIA CONSTITUȚIEI _____	15
FIȘA NR. 4. Teoria Constituției. Noțiuni generale _____	16
TEMA NR. 5. TEORIA CONSTITUȚIEI. ADOPTAREA ȘI REVIZUIREA CONSTITUȚIEI. SUSPENDAREA ȘI ABROGAREA _____	19
FIȘA NR. 5. Adoptarea, suspendarea și abrogarea Constituției _____	20
FIȘA NR. 6. Revizuirea Constituției României _____	23
TEMA NR. 6. CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII LEGILOR _____	28
FIȘA NR. 7. Controlul constituționalității legilor – caracterizare generală _____	29
TEMA NR. 7. CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII LEGILOR ÎN ROMÂNIA _____	33
FIȘA NR. 8. Controlul constituționalității legilor în România _____	34
TEMA NR. 8. DEZVOLTAREA CONSTITUȚIONALĂ A ROMÂNIEI _____	41
FIȘA NR. 9. Dezvoltarea constituțională a României _____	42
TEMA NR. 9. CETĂȚENIA _____	46
FIȘA NR. 10. Cetățenia – caracterizare generală _____	47

FIȘA NR. 11. Dobândirea cetățeniei potrivit Legii nr. 21/1991 _____	50
FIȘA NR. 12. Pierderea cetățeniei potrivit Legii nr. 21/1991 _____	56
TEMA NR. 10. DREPTURI ȘI LIBERTĂȚI FUNDAMENTALE _____	60
FIȘA NR. 13. Drepturile și libertățile fundamentale _____	61
TEMA NR. 11. PRINCIPII PRIVITOARE LA DREPTURILE ȘI LIBERTĂȚILE FUNDAMENTALE _____	65
FIȘA NR. 14. Universalitatea și neretroactivitatea _____	66
FIȘA NR. 15. Principiul egalității _____	70
FIȘA NR. 16. Accesul liber la justiție _____	77
FIȘA NR. 17. Caracterul de excepție al restrângerii exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți _____	86
FIȘA NR. 18. Demnitatea _____	89
FIȘA NR. 19. Principiul securității juridice _____	92
TEMA NR. 12. NORME DE PRINCIPIU REFERITOARE LA PROTECȚIA CETĂȚENILOR ROMÂNI ÎN STRĂINĂTATE, A CETĂȚENILOR STRĂINI ȘI A APATRIZILOR ÎN ROMÂNIA _____	97
FIȘA NR. 20. Protecția cetățenilor români în străinătate și obligațiile lor _____	98
FIȘA NR. 21. Protecția cetățenilor străini și apatrizilor în România _____	100
FIȘA NR. 22. Regulile privitoare la extrădarea sau expulzarea din România _____	106
TEMA NR. 13. INVIOLABILITĂȚI _____	111
FIȘA NR. 23. Dreptul la viață _____	112
FIȘA NR. 24. Libertatea individuală _____	118
FIȘA NR. 25. Dreptul la apărare _____	127
FIȘA NR. 26. Dreptul la libera circulație _____	131
FIȘA NR. 27. Dreptul la viață intimă, familială și privată _____	135
FIȘA NR. 28. Inviolabilitatea domiciliului _____	143

TEMA NR. 14. DREPTURILE ȘI LIBERTĂȚILE SOCIALE, ECONOMICE ȘI CULTURALE	147
FIȘA NR. 29. Dreptul la învățătură	149
FIȘA NR. 30. Accesul la cultură	156
FIȘA NR. 31. Dreptul la ocrotirea sănătății	160
FIȘA NR. 32. Dreptul la un mediu sănătos	165
FIȘA NR. 33. Dreptul la muncă, protecția socială a muncii și interzicerea muncii forțate	169
FIȘA NR. 34. Dreptul la grevă	176
FIȘA NR. 35. Dreptul de proprietate privată și dreptul la moștenire	178
FIȘA NR. 36. Libertatea economică	183
FIȘA NR. 37. Dreptul la un nivel de trai decent	185
FIȘA NR. 38. Dreptul la căsătorie	188
FIȘA NR. 39. Protecția copiilor și a tinerilor	192
FIȘA NR. 40. Protecția persoanelor cu handicap	198
TEMA NR. 15. DREPTURILE ȘI LIBERTĂȚILE SOCIAL POLITICE	203
FIȘA NR. 41. Secretul corespondenței	204
FIȘA NR. 42. Libertatea conștiinței	211
FIȘA NR. 43. Libertatea de exprimare	219
FIȘA NR. 44. Dreptul la informație	224
FIȘA NR. 45. Libertatea întrunirilor	227
FIȘA NR. 46. Dreptul de asociere	230
TEMA NR. 16. DREPTURILE EXCLUSIV POLITICE	233
FIȘA NR. 47. Dreptul de vot	234
FIȘA NR. 48. Dreptul de a fi ales	243
FIȘA NR. 49. Dreptul de a fi ales în Parlamentul European	248
TEMA NR. 17. DREPTURILE GARANȚII	250
FIȘA NR. 50. Dreptul de petiționare	251
FIȘA NR. 51. Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică	253

TEMA NR. 18. ÎNDATORIRILE FUNDAMENTALE ALE CETĂȚENILOR _____	258
FIȘA NR. 52. Îndatoririle fundamentale _____	259
TEMA NR. 19. GARANȚII DE ORDIN INSTITUȚIONAL PENTRU REALIZAREA DREPTURILOR FUNDAMENTALE _____	262
FIȘA NR. 53. Avocatul Poporului _____	263
FIȘA NR. 54. Avocatul Poporului în raporturile cu Curtea Constituțională _____	267
FIȘA NR. 55. Dialogul instanțelor de jurisdicție constituțională _____	269
FIȘA NR. 56 _____	275
BIBLIOGRAFIE GENERALĂ _____	279

MARIETA SAFTA

IULIA ELENA NISTOR

FIȘE DE DREPT
CONSTITUȚIONAL
VOLUMUL 1

Editura
Hamangiu
2020

FIȘA NR. 6

REVIZUIREA CONSTITUȚIEI ROMÂNIEI

I. NOȚIUNI

INIȚIATIVA DE REVIZUIRE A CONSTITUȚIEI		
Președintele, la propunerea Guvernului	cel puțin o pătrime din numărul deputaților sau al senatorilor	cel puțin 500.000 de cetățeni cu drept de vot care trebuie să provină din cel puțin jumătate din județele țării, iar în fiecare din aceste județe sau în municipiul București trebuie să fie înregistrate cel puțin 20.000 de semnături în sprijinul acestei inițiative.

CONTROLUL DE CONSTITUȚIONALITATE AL INIȚIATIVEI DE REVIZUIRE A CONSTITUȚIEI	
Înainte de sesizarea Parlamentului pentru inițierea procedurii legislative proiectul de lege sau propunerea legislativă, însoțită de avizul Consiliului Legislativ, se depune la Curtea Constituțională.	Curtea Constituțională se pronunță din oficiu asupra proiectului de lege sau a propunerii legislative, cu votul a două treimi din numărul judecătorilor; Curtea verifică respectarea dispozițiilor constituționale privind inițiativa de revizuire și respectarea limitelor revizuirii; proiectul de lege sau propunerea legislativă se prezintă Parlamentului numai împreună cu decizia Curții Constituționale.

ADOPTAREA LEGII DE REVIZUIRE A CONSTITUȚIEI	
Se adoptă de Camera Deputaților și de Senat, cu o majoritate de cel puțin două treimi din numărul membrilor fiecărei Camere.	Dacă prin procedura de mediere nu se ajunge la un acord, Camera Deputaților și Senatul, în ședință comună, hotărăsc cu votul a cel puțin trei pătrimi din numărul deputaților și senatorilor.

CONTROLUL DE CONSTITUȚIONALITATE AL LEGII DE REVIZUIRE A CONSTITUȚIEI	
În termen de 5 zile de la adoptarea legii de revizuire a Constituției, Curtea Constituțională se pronunță, din oficiu, asupra acesteia. Proiectul legii constituționale, adoptat de către fiecare Cameră a Parlamentului sau de către Camerele reunite în caz de divergență (...), se trimite de îndată Curții Constituționale.	Decizia prin care se constată că nu au fost respectate dispozițiile constituționale referitoare la revizuire se trimite Camerei Deputaților și Senatului, în vederea reexaminării legii de revizuire a Constituției, pentru punerea ei de acord cu decizia Curții Constituționale.

REFERENDUMUL PENTRU REVIZUIREA CONSTITUȚIEI
Dacă instanța constituțională constată că inițiativa legislativă de revizuire nu depășește limitele revizuirii, proiectul legii constituționale se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I, împreună cu decizia Curții Constituționale. Cetățenii României sunt chemați să își exprime voința prin vot în cadrul referendumului național cu privire la revizuirea Constituției, în ultima duminică a perioadei de 30 de zile prevăzută la art. 151 alin. (3) din Constituția României, republicată, calculată de la data adoptării de către Parlament a proiectului legii constituționale, Guvernul având obligația de a aduce la cunoștința publică, de îndată, prin mijloace de comunicare în masă, textul acestuia și data referendumului național.

CONFIRMAREA DE CĂTRE CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REZULTATELOR REFERENDUMULUI. INTRAREA ÎN VIGOARE A LEGII DE REVIZUIRE A CONSTITUȚIEI	
<p>Rezultatele centralizate la nivel național de către Biroul Electoral Central, cuprinzând numărul voturilor valabil exprimate pentru fiecare răspuns de pe buletinul de vot și numărul voturilor nule, se înaintează, cu paza militară, la Curtea Constituțională, în termen de 24 de ore de la încheierea centralizării (Legea nr. 3/2000). Curtea decide cu o majoritate de două treimi asupra valabilității referendumului.</p>	<p>Revizuirea este definitivă după aprobarea ei prin referendum, organizat în cel mult 30 de zile de la data adoptării proiectului sau a propunerii de revizuire [art. 151 alin. (3) din Constituție]. Legea de revizuire a Constituției intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, a hotărârii Curții Constituționale de confirmare a rezultatelor referendumului.</p>

II. REGLEMENTARE

Art. 150-152 din Constituția României

Articolul 150. Inițiativa revizuirii

(1) Revizuirea Constituției poate fi inițiată de Președintele României la propunerea Guvernului, de cel puțin o pătrime din numărul deputaților sau al senatorilor, precum și de cel puțin 500.000 de cetățeni cu drept de vot.

(2) Cetățenii care inițiază revizuirea Constituției trebuie să provină din cel puțin jumătate din județele țării, iar în fiecare din aceste județe sau în municipiul București trebuie să fie înregistrate cel puțin 20.000 de semnături în sprijinul acestei inițiative.

Legislație conexă: ► Legea nr. 189/1999 privind exercitarea inițiativei legislative de către cetățeni, republicată (M. Of. nr. 516 din 8 iunie 2004).

Articolul 151. Procedura de revizuire

(1) Proiectul sau propunerea de revizuire trebuie adoptată de Camera Deputaților și de Senat, cu o majoritate de cel puțin două treimi din numărul membrilor fiecărei Camere.

(2) Dacă prin procedura de mediere nu se ajunge la un acord, Camera Deputaților și Senatul, în ședință comună, hotărâsc cu votul a cel puțin trei pătrimi din numărul deputaților și senatorilor.

(3) Revizuirea este definitivă după aprobarea ei prin referendum, organizat în cel mult 30 de zile de la data adoptării proiectului sau a propunerii de revizuire.

Legislație conexă: ► Legea nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului (M. Of. nr. 84 din 24 februarie 2000).

Articolul 152. Limitele revizuirii

(1) Dispozițiile prezentei Constituții privind caracterul național, independent, unitar și indivizibil al statului român, forma republicană de guvernământ, integritatea teritoriului, independența justiției, pluralismul politic și limba oficială nu pot forma obiectul revizuirii.

(2) De asemenea, nici o revizuire nu poate fi făcută dacă are ca rezultat suprimarea drepturilor și a libertăților fundamentale ale cetățenilor sau a garanțiilor acestora.

(3) Constituția nu poate fi revizuită pe durata stării de asediu sau a stării de urgență și nici în timp de război.

Legislație conexă: ► Legea nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului (M. Of. nr. 84 din 24 februarie 2000).

Art. 19-23 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale**Articolul 19**

Înainte de sesizarea Parlamentului pentru inițierea procedurii legislative de revizuire a Constituției, proiectul de lege sau propunerea legislativă, însoțită de avizul Consiliului Legislativ, se depune la Curtea Constituțională, care este obligată ca, în termen de 10 zile, să se pronunțe asupra respectării dispozițiilor constituționale privind revizuirea.

Articolul 20

La primirea proiectului de lege sau a propunerii legislative, președintele Curții numește un judecător-raportor și stabilește termenul de judecată.

Articolul 21

(1) Curtea Constituțională se pronunță asupra proiectului de lege sau a propunerii legislative cu votul a două treimi din numărul judecătorilor.

(2) Decizia Curții se comunică celor care au inițiat proiectul de lege sau propunerea legislativă ori, după caz, reprezentantului acestora.

Articolul 22

Proiectul de lege sau propunerea legislativă se prezintă Parlamentului numai împreună cu decizia Curții Constituționale, comunicată potrivit art. 21 alin. (2).

Articolul 23

(1) În termen de 5 zile de la adoptarea legii de revizuire a Constituției, Curtea Constituțională se pronunță, din oficiu, asupra acesteia, prevederile art. 20 și 21 aplicându-se în mod corespunzător.

(2) Decizia prin care se constată că nu au fost respectate dispozițiile constituționale referitoare la revizuire se trimite Camerei Deputaților și Senatului, în vederea reexaminării legii de revizuire a Constituției, pentru punerea ei de acord cu decizia Curții Constituționale.

III. JURISPRUDENȚĂ

www.ccr.ro – Căutare decizii/dosare:

- Decizia nr. 465 din 18 iulie 2019 asupra propunerii legislative pentru revizuirea Constituției României [PI-x 332/3.07.2019];
- Decizia nr. 464 din 18 iulie 2019 asupra propunerii legislative de revizuire a Constituției României [PI-x 331/3.07.2019];
- Decizia nr. 222 din 9 aprilie 2019 asupra inițiativei legislative a cetățenilor intitulate „Lege de revizuire a Constituției României”;
- Decizia nr. 580 din 20 iulie 2016 asupra inițiativei legislative a cetățenilor intitulate „Lege de revizuire a Constituției României”;
- Decizia nr. 80 din 16 februarie 2014 asupra propunerii legislative privind revizuirea Constituției României;
- Decizia nr. 799 din 17 iunie 2011 asupra proiectului de lege privind revizuirea Constituției României;
- Decizia nr. 385 din 15 octombrie 2003 asupra sesizării de neconstituționalitate a Legii de revizuire a Constituției României;
- Decizia nr. 356 din 23 septembrie 2003 asupra sesizării de neconstituționalitate a Legii de revizuire a Constituției României;
- Decizia nr. 148 din 16 aprilie 2003 privind constituționalitatea propunerii legislative de revizuire a Constituției României;
- Decizia nr. 82 din 27 aprilie 2000 privind constituționalitatea inițiativei legislative de revizuire a prevederilor art. 41 alin. (2) teza întâi din Constituție;
- Decizia nr. 85 din 3 septembrie 1996 privind constituționalitatea inițiativei de revizuire a prevederilor art. 41 alin. (7) din Constituția României.

IV. TEME DE ANALIZĂ ȘI DEZBATERE

1. Cui aparține inițiativa de revizuire a Constituției, potrivit art. 150 din Constituția României?
2. Definiți conceptul de „limite ale revizuirii Constituției”.
3. Prezentați limitele revizuirii Constituției, și identificați textele constituționale unde se află dezvoltate valorile enumerate în art. 152 din Constituție.
4. Prezentați rolul Curții Constituționale în procedura de revizuire a Constituției României.
5. Prezentați etapele revizuirii Constituției României.
6. Identificați în jurisprudența Curții Constituționale încălcări ale limitelor revizuirii Constituției constatate de Curte și realizați o fișă în care să le prezentați sintetic.